

Проект!

ЗАКОН ЗА НАУЧНИТЕ СТЕПЕНИ И НАУЧНИТЕ ЗВАНИЯ

Глава първа

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. (1) Този закон урежда научните степени и научните звания, както и условията и реда за тяхното даване и отнемане.

(2) Този закон не се прилага за академичните звания: „академик“ и „член-кореспондент на Българската академия на науките“.

Чл. 2. (1) Научните степени са:

1. образователна и научна степен „доктор“;
2. научна степен „доктор на науките“.

(2) Научните степени се придобиват по една или група научни специалности съгласно Класификатор на научните специалности, приет с акт на Министерския съвет. Придобиването на научна степен включва и признаване на компетентност по определена научна специалност.

Чл. 3. (1) Научните звания са:

1. доцент; (първа хабилитация?)
2. професор; (втора хабилитация?)

(2) Научните звания се дават по една или група научни специалности и съгласно класификатора по чл. 2. ал. 2. Едновременно с придобиването на научно звание може да се признае и компетентност по една или повече научни специалности.

(3) Лицата, на които е дадено научно звание, се наричат „хабилитирани лица“.

(4) Научните звания са безсрочни.

Чл. 4. (1) Научните длъжности са:

1. асистент, старши асистент, главен асистент - за висшите училища;
2. изследовател - за висшите училища и научните организации;
3. доцент и професор - за висшите училища;
4. старши изследовател II степен и старши изследовател I степен - за висшите училища и научните организации.

(2) Лицата, които преподават специалните дисциплини във висшите училища по изкуствата, както и лицата, които преподават чужди езици, физкултура и спорт или други дисциплини на неспециалисти, заемат длъжностите „преподавател“ и „старши преподавател“.

(3) Условията и редът за заемане на научни длъжности се уреждат със специални закони и правилниците на висшите училища и научните организации.

Глава втора НАЦИОНАЛНА АГЕНЦИЯ ЗА АТЕСТАЦИЯ

Чл. 5. (1) Националната агенция за атестация (НАА) осъществява държавната политика в областта на научното атестиране на лицата, извършващи преподавателска и научно-изследователска дейност във висшите училища и научните организации.

(2) НАА е юридическо лице със седалище София.

(3) Председателят на НАА е второстепенен разпоредител с бюджетни кредити към Министерския съвет.

Чл. 6. (1) Органи за управление на НАА са висшият атестационен съвет и нейният председател.

(2) Председателят на висшият атестационен съвет е и председател на НАА.

(3) Председателят:

1. организира и ръководи дейността на НАА и я представлява в страната и в чужбина;

2. назначава членовете на атестационните съвети и научните журита;

3. ежегодно представя на Министерския съвет доклад за състоянието на системата за даване на научни степени и научни звания;

4. отговаря на воденето на регистъра на научните степени и научните звания;

5. планира, разпределя и контролира разходването на предоставените на НАА бюджетни средства;

6. осъществява правомощията на орган по назначаването по Закона за държавния служител и на работодателя по Кодекса на труда;

7. издава индивидуални административни актове в рамките на своята компетентност;

8. осъществява и други функции, предоставени му със закон или с акт на Министерския съвет.

(3) Дейността на председателя се подпомага от заместник-председател и секретар.

(4) Министерският съвет приема правилник за дейността на НАА.

Чл. 7. (1) Висшият атестационен съвет е постоянно действащ орган, който се състои от 15 до 21 членове, включително председател, заместник-председател и секретар.

(2) За председател, заместник-председател, секретар и членове на висшият атестационен съвет могат да бъдат назначавани хабилитирани лица, притежаващи научно звание „професор“, като поне половината от тях притежават и научна степен „доктор на науките“.

(3) Положението на председател, заместник-председател, секретар и членове на висшият атестационен съвет е несъвместимо със заемане на длъжност:

1. ректор, заместник-ректор и ръководител на основно звено или филиал на висше училище;

2. председател, заместник-председател, главен научен секретар, член на управителния съвет и директор на научен институт на Българската академия на науките;

3. председател и член на управителния съвет на Селскостопанската академия;

4. председател, заместник-председател и член на акредитационния съвет или на постоянна комисия на Националната агенция за оценяване и акредитация.

(4) Членовете на висшия атестационен съвет се определят с решение на Министерския съвет и се назначават от министър-председателя в срок три години по предложение на висшите училища и научните организации при балансирано представителство на научните направления.

(5) Едно лице не може да бъде член на висшия атестационен съвет повече от два последователни мандата. Поне половината от членовете на висшия атестационен съвет, с изключение на председателя, трябва да не са били членове на предходния състав.

(6) Мандатът на членовете на висшия атестационен съвет се прекратява предсрочно:

1. по тяхно писмено искане;

2. при системно неизпълнение на задълженията;

3. при фактическа невъзможност да изпълняват задълженията си, продължила повече от 6 месеца;

4. при настъпване на несъвместимост по ал. 3;

5. при смърт на лицето.

(7) Предложението за освобождаване на член на висшия атестационен съвет по ал. 6, т. 1 и 3 се прави от висшия атестационен съвет с решение, прието с мнозинство повече от половината от членовете на съвета.

(8) В срок до един месец от предсрочното прекратяване на мандата се извършва попълване на състава на висшия атестационен съвет по реда на ал. 4.

Чл. 8. Висшият атестационен съвет:

1. приема решение за създаване на атестационни съвети и определя техните членове;

2. определя състава на научното жури за всяка процедура за даване на научната степен "доктор на науките" или на научно звание;

3. определя представителите на НАА в изпитната комисия за даване на научна степен „доктор" по предложение на атестационните съвети;

4. определя критериите за даване на научни степени и научни звания, както и критерии признаване на компетентност по научна специалност;

5. определя документите, които се подават за процедурите за даване на научни степени и научни звания;

6. утвърждава образци на форми на становища за оценка на дисертационен труд за образователната и научна степен „доктор" и научната степен "доктор на науките",

7. осъществява методическо ръководство на работата на атестационните съвети;

8. упражнява контрол за спазване на процедурата за даване на научни звания и научна степен „доктор на науките";

9. признава и приравнява получени в чужбина научни степени,

10. издава дипломи за научната степен „доктор на науките“ и свидетелства за научни звания, утвърждава образец на дипломата за научна степен „доктор“.

11. прави предложения пред Националната агенция за оценяване и акредитация за отнемане на правото за подготовка на докторанти на висши училища и научни организации, които допускат снижаване на равнището на дисертационните трудове;

12. одобрява годишния доклад на председателя на НАА за състоянието на системата за даване на научни степени и научни звания.

Чл. 9. (1) Помощни органи на висшия атестационен съвет са атестационните съвети.

(2) Атестационните съвети се създават по научни области по групи научни специалности или по отделни научни специалности.

(3) Атестационните съвети се състоят 11 до 17 членове - хабилитирани лица, притежаващи научно звание „професор“, от които поне половината притежават и научна степен „доктор на науките“.

(4) Едно лице не може да бъде едновременно в състава на висшия атестационен съвет и на атестационен съвет.

(5) Членовете на атестационните съвети се определят с решение на висшия атестационен съвет и се назначават от председателя на НАА за срок четири години по предложение на висшите училища и научните организации, които провеждат обучение и/или извършват научни изследвания в съответната научна област, група научни специалности и отделна научна специалност.

(6) Едно лице не може да бъде в състава на атестационен съвет повече от два последователни мандата.

(7) Мандатът на членовете на атестационните съвети се прекратява предсрочно:

1. по тяхно писмено искане;

2. при системно неизпълнение на задълженията;

3. при фактическа невъзможност да изпълняват задълженията си, продължила повече от 6 месеца;

4. при назначаването им за член на висшия атестационен съвет;

5. при смърт на лицето.

(8) В срок до един месец от предсрочното прекратяване на мандата се извършва попълване на състава на атестационния съвет по реда на ал. 5.

Чл. 10. Атестационните съвети:

1. правят предложения за състава на научните журита при процедурите за даване на научни звания и на научната степен „доктор на науките“;

2. правят предложения за представителите на НАА в изпитните комисии за даване на научна степен „доктор“;

3. разработват и предлагат на висшия атестационен съвет критерии за даване на научни степени и научни звания, както и на критерии за признавал на компетентност по

научна специалност;

4. анализират практиката по прилагане на критериите за даване на научни степени и научни звания и правят предложения и препоръки на уеднаквяването ѝ.

5. разглеждат молби и приемат решение за признаване на компетентност по дадена научна специалност;

6. разглеждат и правят предложения за признаване и приравняване на получени в чужбина научни степени.

Чл. 11. (1) Заседанията на висшия атестационен съвет и на атестационните съвети се считат за редовни, ако на тях присъствуват не по-малко от 2/3 от списъчния състав.

(2) Висшият атестационен съвет и атестационните съвети приемат решения с мнозинство повече от половината от списъчния състав.

(3) При определяне на списъчния състав по ал. 1 и 2 не се вземат предвид членовете, които се намират в чужбина, отсъствуват поради болест или са в законоустановен отпуск. По този ред могат да се приспадат не повече от 1/6 от членовете.

(4) Когато предмет на разглеждане е въпрос, който излиза извън обхвата на компетентност на един атестационен съвет, се провежда съвместно заседание на атестационните съвети с компетентност по него.

Глава трета

УСЛОВИЯ И РЕД ЗА ДАВАНЕ И ЗА ОТНЕМАНЕ НА НАУЧНИ СТЕПЕНИ

Раздел I

Условия за даване на научни степени

Чл. 12. (1) Образователната и научна степен „доктор“ и научната степен „доктор на науките“ се придобиват от лица с висше образование с образователно-квалификационна степен „магистър“, които са разработили и защитили дисертационен труд.

(2) За научните степени се издава диплома, която се публикува в регистъра на научните степени и научните звания, поддържан от НАА.

Чл. 13. (1) Дисертационният труд трябва да съответства на съвременните постижения на науката и практиката и творчески да ги развива.

(2) Дисертационният труд трябва да съдържа:

1. за придобиване на образователна и научна степен “доктор” - научни или научно-приложни резултати, които представляват принос в науката или в нейните приложения и/или в изкуството. Дисертационният труд трябва също да показва, че авторът има задълбочени теоретични знания по съответната научна специалност;

2. за придобиване на научна степен „доктор на науките“ - теоретични обобщения и решения на големи научни или научно-приложни проблеми, които представляват значителен принос в науката или в нейните приложения и/или в изкуството.

(3) Дисертационният труд може да бъде:

1. научноизследователски труд, публикуван изцяло или в съществени негови части;
2. оригинално творческо постижение (откритие, изобретение, конструкторска, технологична, проектантска или друга научно-приложна разработки, произведение на изкуството), което има значима духовна и/или приложна стойност

(4) Дисертационният труд може да бъде и част от колективен труд, ако в него изрично е посочено, че частта е създадена от кандидата. Когато авторството на кандидата за научна степен не е посочено изрично, колективният труд може да бъде представен за защита със съгласието на останалите съавтори.

Чл. 14. Дисертационен труд, използван от едно лице за придобиване на образователната и научна степен „доктор“, не може да се използва от същото лице за придобиване на научната степен „доктор на науките“.

Чл. 15. (1) Дисертационният труд за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ се подготвя чрез докторантура.

(2) Докторантурата може да бъде редовна, задочна и свободна (на самостоятелна подготовка).

(3) Изискванията за приемане и подготовка на докторанти се уреждат с наредба на Министерския съвет.

Чл. 16. Дисертационният труд за придобиване на научна степен „доктор на науките“ се подготвя самостоятелно.

Раздел II

Ред за даване на научни степени

Чл. 17. Образователната и научна степен „доктор“ се дава или отказва от висшето училище или научната организация, наричани по-нататък „организацията“, в която е проведена докторантурата, след публична защита на дисертационен труд.

Чл. 18. (1) Процедурата за провеждане на публична защита се открива след успешно изпълнение на учебния план на докторантурата и представяне на дисертационния труд в научното звено, в което е проведена докторантурата.

(2) В 1-месечен срок от представянето на труда научното звено взема решение да предложи или да не предложи дисертационния труд за публична защита.

(3) Заседанието на научното звено се счита за редовно, ако присъствуват най-малко 2/3 от членовете - хабилитирани лица и лица с научна степен. Научното звено приема решение с явно гласуване с мнозинство повече от половината от присъстващите членове на основен трудов договор в организацията. Кандидатът за научна степен не се

взема предвид при изчисляване на кворума и не участва в гласуването.

(4) При положително решение на научното звено то прави предложение за членове на изпитната комисия. Решението се изпраща в 7-дневен срок на ръководителя организацията, придружено с всички документи, удостоверяващи правото на кандидата да се яви на публична защита. Кандидатът има право да получи копие от решението на научното звено.

(5) При отказ на научното звено да предложи дисертационния труд за публична защита той може да бъде предложен за защита от три хабилитирани лица с призната компетентност в научната специалност, в която е разработен дисертационният труд, които правят и предложение за членове на изпитната комисия. Научното звено съдейства на кандидата за осигуряване на всички необходими документи., удостоверяващи право му да се яви на публична защита.

(6) В 1-месечен срок от постъпване на решението по ал. 2, съответно от предложението по ал. 3 ръководителят на организацията назначава изпитна комисия за провеждане на публичната защита.

Чл. 19. (1) Изпитната комисия се състои от председател и осем членове -хабилитирани лица с призната компетентност в същата научна специалност, в която е разработен дисертационният труд. Повече от половината от членовете на комисията, включително и председателят, се предлагат от НАА.

(3) При липса на специалисти от същата научна специалност за членове на изпитната комисия може да бъдат определени хабилитирани лица с призната компетентност в сродни научни специалности.

(4) Когато дисертационният труд има интердисциплинарен характер, в изпитната комисия участват хабилитирани лица с призната компетентност от друга група научни специалности, като броят им не може да бъде повече от трима.

(5) Когато материалите по дисертационния труд съдържат класифицирана информация в изпитната комисия участват само хабилитирани лица с разрешено ниво на достъп.

(6) В 2-седмичен срок изпитната комисия избира от своя състав двама рецензенти.

Чл. 20. (1) Кандидатът предоставя копия на дисертационния труд (две на хартиен носител и девет на електронен носител) и автореферат към него на председателя на изпитната комисия чрез ръководителя на организацията.

(2) В 2-месечен срок от предоставянето на документите по ал. 1 рецензентите изготвят и представят на председателя на изпитната комисия писмени рецензии, в които излагат научното значение на дисертационния труд и правят обосновани изводи дали той отговаря на изискванията на закона.

(3) В срока по ал. 1 останалите членове на комисията изготвят писмени становища по дисертационния труд във форма по образец, утвърден от НАА.

(4) Рецензиите и становищата се публикуват на интернет страницата на

организацията, в която е проведена докторантурата.

Чл. 21. (1) В 2-седмичен срок от публикуването на рецензиите и становищата изпитната комисия насрочва публичната защита.

(2) Обявата за публичната защита се публикува в национален ежедневник поне две седмици преди датата на защитата.

(3) Кандидатът има право да се запознае предварително с рецензиите и становищата и да вземе отношение по тях по време на публичната защита.

Чл. 22. (1) Публичната защита се провежда, ако присъстват най-малко $2/3$ от членовете на изпитната комисия. Присъствието на двама рецензенти е задължително. Изключение се допуска само когато един от тях е в чужбина или отсъства поради болест, при условие че неговата рецензия е положителна. В противен случай защитата се отлага и се насрочва отново по реда на чл. 21.

(2) При определяне на списъчния състав на изпитната комисия не се вземат предвид членовете, които се намират в чужбина или отсъстват поради болест. По този ред могат да се приспадат до $1/6$ от членовете.

Чл. 23. (1) В началото на публичната защита научният ръководител, а когато няма такъв, определено от научното звено хабилиотирано лице или доктор на науките прави характеристика на научните постижения на кандидата. След това кандидатът излага основните положения на защитавания дисертационен труд.

(2) Обсъждането започва с прочитането на рецензиите. Кандидатът е длъжен да вземе отношение по зададените въпроси и направените критични бележки. Присъстващите на публичната защита имат право да задават въпроси и да изказват мнение по време на обсъждането.

(3) Обсъждането на дисертационния труд приключва при съгласието на повече от половината от присъстващите членове на изпитната комисия, прието с явно гласуване.

Чл. 24. (1) Решението за даване или отказване на научната степен „доктор“ се взема с явно гласуване с мнозинство повече от половината от присъстващите. Не се допуска въздържане от гласуване. Протоколът се подписва от всички присъстващи членове на изпитната комисия.

(2) Ако изпитната комисия откаже даването на степента, кандидатът има право да преработи дисертационния труд и да го представи за нова публична защита, но не по-рано от шест месеца след датата на предходната защита. При повторен отказ дисертационният труд не може да бъде предлаган за нова публична защита.

(3) Протоколът от публичната защита, рецензиите и становищата, както и по две копия от дисертационния труд и от автореферата се представят на висшия атестационен съвет на хартиен и електронен носител за публикуване в регистъра на научните степени

и научните звания.

(4) Образователната и научна степен „доктор“ се счита за дадена от датата на решението на изпитната комисия или от датата на произнасянето на ръководителя на организацията в случаите по чл. 25, ал. 2 - 5.

(5) Ръководителят на организацията, в което е проведена докторантурата, издава на лицето диплома за дадената научна степен.

Чл. 25. (1) Решението на изпитната комисия за даване на научна степен е окончателно.

(2) Ако научната комисия откаже да даде научната степен в 1-седмичен срок от провеждането на публичната защита кандидатът може да направи възражение пред ръководителя на организацията само за допуснати процедурни нарушения.

(3) Ръководителят на организацията се произнася по възражението в 2-седмичен срок.

(4) При установяване на съществено нарушаване на процедурните правила ръководителят връща процедурата за ново разглеждане от изпитната комисия.

(5) Когато нарушението се състои в неправилно изчисляване на списъчния състав или мнозинството, ръководителят изменя решението на опитната комисия в съответствие с действителния резултат от гласуването.

Чл. 26. (1) На членовете на изпитната комисия се изплаща възнаграждение, определено от ръководителя на организацията.

(2) При първо представяне на дисертационния труд необходимите по предходната алинея средства са за сметка на организацията, която провежда публичната защита.

(3) При повторно представяне на преработения дисертационен труд за защита средствата за възнаграждение на членовете на изпитната комисия са за сметка на кандидата.

Чл. 27. Научната степен „доктор на науките“ се дава или отказва от научно жури, създадено за всяка отделна процедура, след публична защита на /дисертационен труд.

Чл. 28. (1) Процедура за публична защита на дисертационен труд за получаване на научна степен „доктор на науките“ се открива по предложение на научно звено. Предложението се прави чрез ръководителя на организацията. Решението на научното звено се приема по реда на чл. 18, ал. 2, 3 и 4.

(2) При отказ на научното звено или на ръководителя да направят предложение кандидатът може да поиска от НАА да открие процедура за публична защита, ако молбата му е подкрепена от поне трима доктори на науките с призната компетентност в същата или сродна научна специалност.

Чл. 29. (1) Научното жури се състои от председател и от 10 членове - хабилитирани лица с призната компетентност в същата научна специалност, в която е разработен дисертационният труд, като поне половината от тях са доктори на науките.

(2) При липса на достатъчен брой специалисти от същата научна специалност за членове на научното жури може да бъдат определяни хабилитирани лица с компетентност в сродни научни специалности.

(3) Не може да участва в научното жури член на висшия атестационен съвет или на атестационния съвет, направил предложението за назначаване на членове на научното жури.

(4) Членовете на научното жури се определят от висшия атестационен съвет по предложение на съответния атестационен съвет и се назначават от председателя на НАА в 1-месечен срок от предложението по чл. 28, ал. 1 или ал. 2.

(5) Когато дисертационният труд има интердисциплинарен характер в научното жури участват и хабилитирани лица с призната компетентност от друга група научни специалности или друга област на науката, като броят им не може да бъде повече от четирима.

(6) Когато материалите по дисертационния труд съдържат класифицирана информация в научното жури участват само хабилитирани лица с разрешено ниво на достъп.

Чл. 30. (1) В 2-седмичен срок научното жури избира от своя състав трима рецензенти.

(2) Рецензенти може да бъдат само хабилитирани лица с призната компетентност в същата научна специалност, като поне двама от тях са доктори на науките.

Чл. 31. (1) Кандидатите за придобиване на научната степен „доктор на науките“ предоставят копия от дисертационния труд (три на хартиен носител и единадесет на електронен носител) и автореферат към него на председателя на научното жури.

(2) В 2-месечен срок от предаването на документите по чл. 1 рецензентите представят писмени рецензии за дисертационния труд, в които излагат научното значение на дисертационния труд и правят обосновани изводи дали той отговаря на изискванията на закона.

(3) В срока по ал. 2 останалите членове на научното жури изготвят писмени становища по дисертационния труд във форма по образец, утвърден от НАА.

(4) Рецензиите и становищата се публикуват на интернет страницата на НАА.

Чл. 32. (1) В 1-седмичен срок от публикуването на рецензиите научното жури приема решение за насрочване на публичната защита.

(2) Обявата за публичната защита се публикува в един национален ежедневник поне две седмици преди датата на защитата.

(3) Кандидатът за придобиване на научна степен “доктор на науките” има право да се

запознае предварително с рецензиите и становищата и вземе отношение по тях по време на публичната защита.

Чл. 33. (1) Заседанието на научното жури се счита за редовно, ако присъстват най-малко 2/3 от членовете. Присъствието рецензентите е задължително. Изключение се допуска само когато един от тях е в чужбина или отсъства поради болест, при условие че неговата рецензия е положителна. В противен случай защитата се отлага и се насрочва по реда на чл. 30.

(2) При определяне на списъчния състав на научното жури не се вземат предвид членовете, които се намират в чужбина или отсъстват поради болест. По този ред могат да се приспадат до 1/6 членовете.

Чл. 34. За провеждането на публичната защита се прилагат съответно разпоредбите на чл. 23.

Чл. 35. (1) Научното жури приема решение, с което дава или отказва даването на научната степен.

(2) Решенията се приемат с мнозинство повече от половината от присъстващите. Гласуването е тайно. Не се допуска въздържане от гласуване. Протоколът се подписва от всички присъстващи членове на изпитната комисия.

(3) Ако научното жури откаже даването на степента, кандидатът има право да преработи дисертационния труд и да го представи за нова публична защита, но не по-рано от шест месеца след датата на предходната защита. При повторен отказ дисертационният труд не може да бъде предлаган за нова публична защита.

(4) Протоколът от публичната защита, рецензиите и становищата, както и по две копия от дисертационния труд и от автореферата се представят на висшия атестационен съвет на хартиен и електронен носител за публикуване в регистъра на научните степени и научните звания.

(5) Научната степен „доктор на науките“ се счита за дадена от датата на решението на научното жури или от датата на решението на висшия атестационен съвет в случаите по чл. 36, ал. 2 - 5.

(6) Висшият атестационен съвет издава на лицето диплома за дадената научна степен.

Чл. 36. (1) Решението на научното жури за даване на научната степен е окончателно.

(2) Ако научното жури откаже да даде научната степен в 1-седмичен срок от публичната защита кандидатът може да направи възражение до висшия атестационен съвет само за допуснати процедурни нарушения.

(3) Висшият атестационен съвет се произнася по възражението в 2-седмичен срок.

(4) При установяване на съществено нарушаване на процедурните правила висшият атестационен съвет връща процедурата за ново разглеждане от научното жури.

(5) Когато нарушението се състои в неправилно изчисляване на списъчния състав

или мнозинството, висшият атестационен съвет изменя решението на изпитната комисия в съответствие с действителния резултат от гласуването.

Чл. 37. На членовете на научните журита се изплаща възнаграждение за всяко проведено заседание в размер, определен от НАА.

(2) При първо представяне на дисертационния труд необходимите по предходната алинея средства са за сметка на организацията, която прави предложението за защита на научната степен „доктор на науките“.

(3) При всяко следващо представяне на дисертационния труд за защита на научна степен „доктор на науките“, както и когато предложението за защита е по чл. 26, ал. 2 средствата по ал. 1 са за сметка на кандидата.

Раздел III

Условия и ред за отнемане на научни степени

Чл. 38. Не може да бъде дадена научна степен, а дадената се отнема:

1. когато спрямо лицето има влязла в сила присъда за тежко умишлено престъпление;

2. когато бъде установено, че кандидатът с представил невярна или заблуждаваща информация с цел да отговори на условията за даване на научната степен;

3. когато бъде установено, че трудовете, въз основа на които е дадена научната степен не са публикувани, или значителна част от дисертационния труд или от научните трудове, въз основа на които е дадена научната степен, са написани или създадени от друго.

Чл. 39. Научните степени се отнемат по реда, по който са дадени.

(2) Организацията или органът, отнел степента, уведомява висшият атестационен съвет. Председателят на НАА отбелязва отнемането в регистъра на научните степени и научните звания.

(3) В 1-месечен срок от получаването на съобщение за отнемането засегнатите лица могат да обжалват решението за отнемане на научната степен пред ръководителя на организацията, съответно пред висшият атестационен съвет. Ако ръководителят, съответно висшият атестационен съвет потвърди решението за отнемане, засегнатите лица могат да обжалват решението за отнемане на научната степен по съдебен ред.

Глава трета

УСЛОВИЯ И РЕД ЗА ДАВАНЕ И ЗА ОТНЕМАНЕ НА НАУЧНИ ЗВАНИЯ

Раздел I

Условия за даване на научни звания

Чл. 40. (1) Научното звание „доцент“ се дава на лица с образователна и научна степен

„доктор“, които имат публикувани научни трудове на високо равнище и/или оригинални творчески постижения със значима духовна и/или приложна стойност (откритие, изобретение, конструкторска, технологична, проектантска или друга научно-приложна разработка, произведение на изкуството)

(2) Научното звание „професор“ се дава на лица с образователна и научна степен „доктор“, които имат публикувани научни трудове на особено високо равнище и/или оригинални творчески постижения с особено значима духовна и/или приложна стойност.

(3) На лицата, получили научната степен „доктор на науките“, се дава едновременно и научното звание „професор“.

(4) За научните звания се издава свидетелство по образец, утвърден от НАА. Дипломата се вписва в регистъра на научните степени и научните звания, поддържан от НАА..

Чл. 41. (1) Научните звания се дават след успешно преминалата процедура за хабилитация.

(2) При атестацията на кандидатите за получаване на научни звания се вземат предвид всички представени от тях научни трудове, творчески постижения, както и други материали, свързани с участието им в образованието и научните изследвания или с приложения на науката и изкуствата.

Раздел II

Ред за придобиване на научните звания

Чл. 42. Научните звания „доцент“ и „професор“ се дават или отказват от научно жури, създадено за всяка отделна процедура.

Чл. 43. (1) Процедурата за даване на научно звание открива по инициатива на кандидата.

(2) Към молбата за откриване на процедурата кандидатите за придобиване на научни звания представят всички документи, удостоверяващи, че те отговарят на условията за даване на съответното научно звание.

(3) Не може да се открива процедура за даване на научно звание на лице, на което преди по-малко от три години е отказано да се даде същото научно звание.

(4) С молбата за откриване на процедура за даване на научно звание кандидатите може да направят искане за признаване на компетентност по една или повече научни специалности.

Чл. 44. (1) Научното жури се състои от председател и от 10 членове -хабилитирани лица с призната компетентност в същата научна специалност, като поне половината от тях са професори.

(2) При липса на достатъчен брой специалисти от същата научна специалност за членове на научното жури може да бъдат определяни хабилитирани лица с компетентност в сродни научни специалности.

(3) Не може да участва в научното жури член на висшия атестационен съвет или

на атестационния съвет, направил предложението за назначаване на членове на научното жури.

(4) Членовете на научното жури се определят от висшия атестационен съвет по предложение на съответния атестационен съвет и се назначават от председателя на НАА в 1-месечен срок от постъпване на молбата по чл. 43.

(5) Когато научните трудове или творческите постижения на кандидата имат интердисциплинарен характер в научното жури може да участват хабилитирани лица с призната компетентност от друга група научни специалности или друга област на науката, като броят им не може да бъде повече от четирима.

Чл. 45. (1) В 2-седмичен срок научното жури избира от своя състав рецензенти.

(2) За рецензенти по процедура за даване на научно звание "доцент" се избират двама учени - хабилитирани лица с призната компетентност по научната специалност, в която са основните постижения на кандидата, като поне единият от тях има званието „професор“.

(3) За рецензенти по процедура за даване на научно звание „професор“ се избират трима учени - хабилитирани лица с призната компетентност по научната специалност, в която са основните постижения на кандидата, като поне двама от тях имат званието „професор“.

(4) При недостатъчен брой професори с призната компетентност по същата научната специалност за рецензенти може да бъдат избрани и хабилитирани лица с призната компетентност в сродни научни специалности.

Чл. 46. (1) Кандидатите за научно звание предоставят на председателя на научното жури копия от научните си трудове и/или творчески постижения (на хартиен носител - за рецензентите, и на електронен носител - за всички членове на научното жури), придружени от автореферат, както и всички други необходими документи за провеждане на процедурата.

(2) В 2-месечен срок от получаването на документите по ал. 1 рецензентите представят писмени рецензии, в които излагат и обосновават приносите на кандидатите и спазването на всички останали условия за даване на съответното научно звание. В същия срок останалите членове на научното жури представят писмени становища.

(3) Рецензиите се публикуват на интернет страницата на НАА.

Чл. 47. (1) В 2-седмичен срок от публикуването на рецензиите научното жури провежда заседание за разглеждане на материалите, предоставени от кандидата.

(2) Кандидатът за придобиване на научно звание не присъства на заседанието на научното жури. Той има право да се запознае предварително с рецензиите и становищата и вземе писмено отношение по тях.

(3) За заседанието на хабилитационното научно жури се прилага съответно чл. 33.

Чл. 48. (1) Научното жури приема решение, с което дава и отказва да даде научното звание. В решението научното жури се произнася и по искането за признаване на компетентност по една или повече научни специалности.

(2) Решенията се приемат с мнозинство повече от половината от присъстващите. Гласуването е тайно. Не се допуска въздържане от гласуване. Протоколът се подписва от всички присъстващи членове на изпитната комисия.

(3) Протоколът от заседанието на научното жури, рецензиите и становищата, както и две копия от автореферата се представят на висшия атестационен съвет на хартиен и електронен носител за публикуване в регистъра на научните степени и научните звания.

(4) В 3-дневен срок от провеждане на заседанието председателят на научното жури изпраща на кандидата копие от решението.

(5) Научното звание се счита за дадено от датата на решението на научното жури или от датата на решението на висшия атестационен съвет в случаите по чл. 49, ал. 2 - 5.

(6) Висшият атестационен съвет издава на лицето свидетелство за даденото научно звание с отбелязване на научните специалности, по които на лицето е призната компетентност.

(7) При отказ да бъде дадено научното звание лицето не може да представи отново същите научни трудове или оригинални творчески постижения за атестация по-рано от 3 години след постановяване на отказа.

(8) При повторен отказ лицето повече не може да иска да бъде открита процедура за хабилитация със същите научни трудове или оригинални творчески постижения.

Чл. 49. (1) Решението на научното жури за даване на научното звание е окончателно.

(2) Ако научното жури откаже да даде научното звание, в 1-седмичен срок от получаване на копие от решението кандидатът може да направи възражение до висшия атестационен съвет само за допуснати процедурни нарушения, (как може да знае за тях, ако не присъства на заседанието?)

(3) Висшият атестационен съвет се произнася по възражението в 2-седмичен срок.

(4) При установяване на съществено нарушаване на процедурните правила висшият атестационен съвет връща процедурата за ново разглеждане от научното жури.

(5) Когато нарушението се състои в неправилно изчисляване на списъчния състав или мнозинството, висшият атестационен съвет изменя решението на научното жури в съответствие с действителния резултат от гласуването.

Чл. 50. (1) На членовете на научните журита се изплаща възнаграждение за всяко проведено заседание, чийто максимален размер се определя от НАА.

(2) Разходите по ал. 1 са за сметка на бюджетните средства предоставени на НАА.

Раздел III

Условия и ред за отнемане на научни звания

Чл. 51. Не може да бъде дадено научно звание, а даденото се отнема:

1. когато спрямо лицето има влязла в сила присъда за тежко умишлено престъпление;
2. когато бъде установено, че кандидатът е представил невярна или заблуждаваща информация с цел да отговори на условията за даване на научното звание;
3. когато бъде установено, че трудовете, въз основа на които е дадено научното звание, не са публикувани или значителни части от тях са написани или създадени от друго.

Чл. 52. (1) Научните звания се отнемат по реда, по който са дадени.

(2) Органът, отнел званието, уведомява висшия атестационен съвет. Председателят на НАА отбелязва отнемането в регистъра на научните степени и научните звания.

(3) В 1-месечен срок от получаването на съобщение за отнемането засегнатите лица могат да обжалват решението за отнемане на научното звание пред висшия атестационен съвет. Ако висшият атестационен съвет потвърди решението за отнемане, засегнатите лица могат да обжалват решението за отнемане на научното звание по съдебен ред.

Глава четвърта

УСЛОВИЯ И РЕДА ЗА ПРИЗНАВАНЕ НА КОМПЕТЕНТНОСТ ПО НАУЧНА СПЕЦИАЛНОСТ

Чл. 53. Компетентност по научна специалност се признава на хабилитирани лица, които след даване на научното звание имат публикувани научни трудове и/или оригинални творчески постижения в научна специалност, за която нямат призната компетентност в рамките на процедурата за даване на научното звание.

Чл. 54. Признаването на компетентност по научна специалност се извършва от съответния атестационен съвет, ако научните трудове и/или оригинални творчески постижения отговарят на критериите за признаване на компетентност, определени от висшия атестационен съвет.

Чл. 55. (1) Процедура за признаване на компетентност по научна специалност се открива по инициатива на хабилитираното лице.

(2) Към молбата за откриване на процедурата се прилагат:

1. свидетелството за научно звание;
2. копия от научните трудове и/или оригинални творчески постижения в съответната научна специалност - в електронен вид;
3. автореферат - на хартиен носител и в електронен вид.

Чл. 56. В 2-седмичен срок от постъпване на молбата и документите по чл. 55 председателят на атестационния съвет определя двама докладчици.

(2) В 2-месечен срок от определянето им докладчиците изготвят писмени становища дали представените научни трудове и/или оригинални творчески постижения отговарят на критериите.

(3) Становищата на докладчиците се публикуват на интернет страницата на НАА.

Чл. 57. (1) В 2-седмичен срок от публикуване на становищата атестационният съвет провежда заседание, на което разглежда представените документи и приема решение, с което признава или отказва да признае компетентност по исканата научна специалност.

(2) Протоколът от заседанието на атестационния съвет, становищата на докладчиците, както и две копия от автореферата се представят на висшия атестационен съвет на хартиен и електронен носител за публикуване в регистъра на научните степени и научните звания.

(4) В 3-дневен срок от провеждане на заседанието председателят на атестационния съвет изпраща на лицето копие от решението.

(5) Признаването на научната специалност има действие от датата на решението на атестационния съвет или от датата на решението на висшия атестационен съвет в случаите по чл. 58, ал. 2 - 5.

(6) Висшият атестационен съвет издава приложение към свидетелството за научно звание, в което е отбелязана научната специалност, по която е призната компетентност.

Чл. 58. (1) Решението на атестационния съвет за признаване на научна специалност е окончателно.

(2) Ако атестационния съвет откаже да даде научното звание в 1-седмичен срок от получаване на копието от решението лицето може да направи възражение до висшия атестационен съвет само за допуснати процедурни нарушения.

(3) Висшият атестационен съвет се произнася по възражението в 2-седмичен срок.

(4) При установяване на съществено нарушаване на процедурните правила висшият атестационен съвет връща процедурата за ново разглеждане от атестационния съвет.

(5) Когато нарушението се състои в неправилно изчисляване на списъчния състав или мнозинството, висшият атестационен съвет изменя решението на атестационния съвет в съответствие с действителния резултат от гласуването.

ДОПЪЛНИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 1. По смисъла на този закон:

1. „Научно звено“ е катедра, секция, отдел и друго структурно обособена част в рамките на основно звено във висше училище или на структурно звено на научна организация;

2. „Сродни“ са научните специалности от една и съща група научни специалности съгласно класификатора на Научните специалности

§ 2. За целите на този закон научно-изследователският труд се счита за публикуван, когато е издаден в страната или в чужбина като монография, студия или научна статия в научни списания, годишни научни издания или специализирани научни сборници.

§ 3. Хабилитирано лице, което два поредни пъти откаже да участва в научно жури, не може да бъде назначавано в научно жури и да бъде определян за научен ръководител на докторанти през следващите 2 години.

§ 4. Лицата с научни степени получават към заплатите си допълнително възнаграждение, минималният размер на което се определя от Министерския съвет.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 5. (1) Лицата, заемащи длъжностите „доцент“ или „старши научен сътрудник II степен“ с влизане в сила на този закон получават научното звание „доцент“, съответно „старши изследовател II степен“. Онези от тях, които са заемали тези длъжности поне една година, получават научното звание безсрочно, (а които са ги заемали по-малко от една година?)

(2) Лицата, заемащи длъжностите „професор“ или „старши научен сътрудник I степен“ получават научното звание „професор“, съответно „старши изследовател I степен“. Онези от тях, които са заемали тези длъжности поне две години, получават научното звание безсрочно.

(3) Придобитите преди влизане в сила на този закон научни степени се запазват.

§ 6. В Закона за Висшето образование (Обн., ДВ, бр. 11:2 от 27.12.1995 г., изм., бр. 28 от 2.04.1996 г., бр. 56 от 15.07.1997 г., попр., бр. 57 от 18.07.1997 г., изм., бр. 58 от 22.07.1997 г., изм. и доп., бр. 60 от 2.07.1999 г., в сила от 2.07.1999 г., попр., бр. 66 от 23.07.1999 г., изм., бр. 111 от 21.12.1999 г., в сила от 1.01.2000 г., изм. и доп., бр. 113 от 28.12.1999 г., бр. 54 от 4.07.2000 г., в сила от 4.07.2000 г., изм., бр. 22 от 9.03.2001 г., бр. 40 от 19.04.2002 г., в сила от 19.04.2002 г., изм. и доп., бр. 53 от 28.05.2002 г., в сила от 28.05.2002 г., бр. 48 от 4.06.2004 г., в сила от 4.06.2004 г., доп., (чл. 70 от 10.08.2004 г., в сила от 1.01.2005 г., изм. и доп., бр. 77 от 27.09.2005 г., в сила от 27.09.2005 г., бр. 83 от г., в сила от 18.10.2005 г., изм., бр. 103 от 23.12.2005 г. и: м. и доп., бр. 30 от г., изм., бр. 36 от 2.05.2006 г., в сила от 1.07.2006 г., изм. и доп., бр. 62 от 1.08.2006 г., в сила от датата на влизане в сила на Договора за присъединяване на Република България към Европейския съюз - 1.01.2007 г., изм., бр. 103 от 29.12.2006 г., в сила от 1.01.2007 г., изм. и доп., бр. 41 от 22.05.2007 г., бр. 13 от 8.02.2008 г., в сила от 8.02.2008 г., изм., бр. 43 от 29.04.2008 г.) се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл. 48 се правят следните изменения и допълнения:

а) Създава се нова ал. 3.

“(3) Научните длъжности „преподавател“, „старши преподавател“, „асистент“, „старши асистент“ и „главен асистент“ може да се заемат от лица придобили висше образование на образователно-квалификационна степен „магистър“. Висшите училища може да определят и допълнителни квалификационни изисквания, свързани с характера на изпълняваната длъжност.”

б) Досегашната, ал. 3 става ал. 4 и се изменя така:

„(4) Научната длъжност „доцент“ се заема от хабилитирани лица, притежаващи научно звание „доцент“.”

в) Създава се нова ал. 5:

„(5) Научната длъжност „професор“ се заема от хабилитирани лица, притежаващи научното звание „професор“.”

г) Досегашната ал. 4 става ал. 6.

2. В чл. 49 се правят следните изменения и допълнения:

а) Досегашният текст става ал. 1 и в нея думите „Закона за научните степени и научните звания“ се заменят с „този закон“.

б) Създава се ал. 2:

„(2) Конкурсната процедура за хабилитирани преподаватели задължително включва изнасяне на публична лекция пред студенти. Редът за организиране и провеждане на публичната лекция се определя в правилниците на висшите училища.“

3. В чл. 50 се правят следните изменения и допълнения;

а) Създава се нова ал. 2:

“Чл. 50а (1) Конкурсите за длъжностите по чл. 48, ал. 1, т. 2 и ал. 2 се обявява в един национален ежедневник най-малко един месец преди крайния срок за подаване на документите за участие в конкурса.

б) Досегашните ал. 2 и 3 стават съответно ал. 3 и 4.

4. Създава се чл. 50а:

„Чл. 50а. (1) Конкурсът за длъжностите по чл. 48, ал. 1, т. 2 и ал. 2 се провежда под формата на изпит по съответната научна специалност.

(2) Не се провежда изпит, когато участие в конкурса са заявили един или повече кандидати, придобили научна степен с призната компетентност по съответната научна специалност. В този случай изборът се провежда само между тези кандидати.

(3) Ако по реда на предходната алинея не бъде избран нито един от кандидатите, се провежда изпит, в който участвуват всички кандидати, подали документи за участие в конкурса.

(4) В класирането участват кандидатите, получили на изпитна оценка, не по-слаба от много добър 5.00.

5. В чл. 54 ал. 1 и 2 се изменят така:

„(1) Длъжностите на хабилитираните преподаватели се заемат на трудов договор за неопределено време. При първоначално постъпване на длъжност се сключва срочен трудов договор за 3 години. След изтичане на 3-годишния срок, ако договорът не бъде прекратен в 1-месечен срок, той се превръща в договор за неопределено време.

(2) Длъжностите по чл. 48, ал. 1, т. 2 и ал. 2 се заемат на срочен трудов договор за 3 години. След изтичане на 3-годишния срок с лицето може да бъде сключен нов договор за заемане на длъжността без провеждане на конкурс.“

6. Чл. 64, ал. 4 се изменя така:

„(4) За условията и реда за заемане и освобождаване от длъжностите „изследовател“, „старши изследовател II степен“ и „старши изследовател I степен“ се прилагат съответно разпоредбите на глава шеста. Дейността на лицата, заемащи тези длъжности, се урежда в правилниците на висшите училища.

§ 7. В Закона за Българската академия на науките (Обн., ДВ, бр. 85 от 15.10.1991 г., изм., бр. 90 от 22.10.1993 г., изм. и доп., бр. 123 от 22.12.1997 г., в сила от 1.01.1998 г., изм., бр. 41 от 22.05.2007 г.) се правят следните изменения и допълнения:

§ 8. В Закона за селскостопанската академия (Обн., ДВ, бр. 113 от 28.12.1999 г., изм. и доп., бр. 15 от 14.02.2003 г., бр. 43 от 29.04.2008 г., бр. 54 от 13.06.2008 г.) се правят следните изменения и допълнения: